

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczny Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 1148

Warszawa, 7 kwietnia 2025 r.

BSA III.021.12.2025

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 11 marca 2025 r., SPS-III.020.51.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniach grupowych*.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz.

SPS-III.020.51.11.2025

Data wpływu

08.04.25r.

BSA III.021.12.2025

Uwagi
w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń
w postępowaniach grupowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław
Wipler)

Wprowadzenie

Pismem z dnia 11 marca 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 11 marca 2025 r., Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu zwrócił się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z prośbą o przedstawienie opinii dotyczącej *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniach grupowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler)*.

Główne założenia projektu

Intencją projektodawców jest wprowadzenie zmian, które umożliwić mają szybsze i sprawniejsze rozpoznawanie spraw w postępowaniach grupowych. Cel ten projektodawcy osiągnąć chcą przez wprowadzenie istotnych zmian w ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniach grupowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1212 ze zm., dalej jako ustawa). W art. 2 po ust. 4 zmienianej ustawy dodana zostać ma regulacja, zgodnie z którą po prawomocnym rozstrzygnięciu o roszczeniach w postępowaniach grupowych dopuszczalne będzie dochodzenie przez poszczególnych członków grupy lub podgrupy roszczeń przewyższających ujednolicone roszczenie grupy. Członkowie grupy decydować mają o tym, czy grupa ma charakter zamknięty. W tym celu składają oni stosowne oświadczenie, a sąd zaniecha w takim przypadku zarządzenia ogłoszenia o wszczęciu postępowania grupowego. Projekt przewiduje również, że zawarcie przez członka grupy ugody z pozwanym lub zrzeczenie się albo ograniczenie roszczenia przez członka grupy w innym trybie niż przewidziany w art. 19 ust. 1 ustawy nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy z powództw grupowego. Art. 10 ust. 1, odnoszący się do postępowania w przedmiocie dopuszczalności postępowania grupowego otrzymać ma brzmienie, zgodnie z którym: „Po wniesieniu pozwu pierwszą czynnością sądu jest rozstrzygnięcie na posiedzeniu niejawnym o dopuszczalności postępowania grupowego. Sąd odrzuca pozew, jeżeli sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu grupowym. W przeciwnym przypadku sąd wydaje postanowienie o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu grupowym.” Projekt przewiduje 30 dniowe *vacatio legis*.

Uwagi dotyczące zawartych w projekcie rozwiązań

Pierwsza z zaproponowanych propozycji zmian legislacyjnych – dotycząca proponowanych art. 2 ust. 5 i 6 ustawy, odnosząca się do wyraźnego uregulowania prawa do dochodzenia w postępowaniach indywidualnych przez członków grupy i podgrupy zarówno po wydaniu prawomocnego wyroku, jak i na wcześniejszym etapie – po ujednoliceniu roszczeń – roszczeń ponad kwotę, odnośnie do której roszczenie zostało w postępowaniu grupowym ujednolicone, wydaje się zasługiwać na aprobatę. Kwestia ta budzi

kontrowersje w dotychczasowym orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 lipca 2017 r., I ACz 1524/17, LEX nr 2415926; M. Orecki, *Przesłanki dopuszczalności postępowania grupowego w polskim procesie cywilnym. Uwagi na tle postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28.01.2015 r. (I CSK 533/14) oraz wybranego orzecznictwa sądów powszechnych*, PS 2016, nr 4, s. 43 i nast. oraz przegląd stanowisk przedstawiony przez R. Stronka w artykule *Dopuszczalność indywidualnego wystąpienia poszkodowanego będącego byłym uczestnikiem postępowania grupowego o dalszą część świadczenia odszkodowawczego*, PPC 2022, s. 330 i nast.). Należy wskazać, że Sąd Najwyższy w opinii z dnia 24 stycznia 2017 r., BSA I-021-8/17, do rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności z 2017 r. (druk Sejmu RP nr 1185) wyraźnie wskazał, że „ujednoczenie roszczeń członków grupy prowadzi do uproszczenia jedynie w kontekście procesowym, podczas gdy kontrowersja co do wpływu ujednoczenia wysokości roszczeń na możliwość późniejszego indywidualnego ich dochodzenia w innej kwocie – a zatem obowiązywania zasady *res iudicata pro veritate accipitur* (art. 366 k.p.c.) dla orzeczeń, które w niepełny sposób skompensowały szkodę – pozostaje bez zmian (...)”. Jednoznaczne rozstrzygnięcie normatywne spornego problemu przyczyni się podwyższenia poziomu pewności prawa. W piśmiennictwie prawniczym wskazuje się, że „określoność, jasność i precyzja przepisów prawa służy wzmocnieniu poczucia pewności i bezpieczeństwa prawnego, a także ochrony zaufania do państwa i prawa w sferze jego stosowania” (I. Wróblewska, *Zasada państwa prawnego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego RP*, Toruń 2010, s. 151). Trybunał Konstytucyjny podkreśla w swoim orzecznictwie odnoszącym się do płynącej z art. 2 Konstytucji RP zasady dostatecznej określoności prawa, że przepisy powinny pozwalać ich adresatowi określać konsekwencje prawne danego działania i tworzyć „stan pewności prawa ograniczając arbitralność stosujących je organów, usuwając ewentualne rozbieżności interpretacyjne, a w konsekwencji budować zaufanie jednostek do państwa (...)” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 roku, K 28/02, OTK-A 2003/2/13). Zasada dostatecznej określoności prawa stanowi „podstawowy element zasady poprawnej legislacji i odnosi się do wszystkich regulacji, które kształtują sytuację prawną obywatela” (M. Chmaj/M. Urbaniak, *Komentarz do Konstytucji RP – Art. 2*, Warszawa 2022, s. 145). Jednoznaczne rozstrzygnięcie kwestii dopuszczalności dochodzenia wyższych kwot niż te wynikające z ujednoczenia lub wyroku zapadłego w postępowaniu grupowym niewątpliwie przyczyni się do usunięcia istniejącej w analizowanym zakresie od wielu lat niepewności prawa.

Wątpliwości budzi natomiast zmiana polegająca na jednoznacznym przesądzeniu w art. 10 ust. 1 zd. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniach grupowych, że pierwszą czynnością sądu po wniesieniu pozwu jest rozstrzygnięcie na posiedzeniu niejawnym o dopuszczalności postępowania grupowego. Trzeba pamiętać, że określenie, że wymieniona czynność jest „pierwszą czynnością” po wniesieniu pozwu pomija fakt, że w praktyce ujawnić się mogą inne okoliczności wymagające rozstrzygnięcia przez sąd jeszcze przed rozstrzygnięciem, czy w sprawie dopuszczalne jest postępowanie grupowe. W piśmiennictwie prawniczym podkreśla się np., że „Sąd od momentu wniesienia pozwu aż do prawomocnego zakończenia postępowania będzie władny odrzucić pozew także na podstawach wskazanych w kodeksie postępowania cywilnego, w tym art. 199 k.p.c.” (A. Laskowska-Hulisz, *Postępowanie grupowe jako przykład pozakodeksowego sądowego postępowania cywilnego*, GSP 2022, Nr 5, s. 234). Niewątpliwie istniejąca specyfika postępowania grupowego (por. szerzej uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 28/11, OSNC 2012/1/9; R. Kulski, *Nowe zasady dochodzenia roszczeń w postępowaniu grupowym*, Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały 2017, nr 2, s. 112) nie prowadzi do pominięcia odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów kpc, co jednoznacznie wynika z wyraźnego brzmienia art. 24 ust. 1 ustawy.

Proponowana nowelizacja usuwa, wprowadzony ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019, poz. 1469) (zob. A. Banaszewska w: T. Zembrzusi (red.), *Komentarz do wybranych przepisów ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym*, w: *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I i II*, WKP 2020, LEX, art. 10 nb. 5), obowiązek wysłuchania stron przez wydaniem rozstrzygnięcia w przedmiocie dopuszczalności postępowania grupowego i wprowadza regulację wskazującą, że wydanie postanowienia w

tym przedmiocie następuje na posiedzeniu niejawnym. Zmiana ta nie została w uzasadnieniu projektu w szczegółowy sposób uzasadniona, co budzi wątpliwości w świetle § 12 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 283).

Wnioski

Przedstawiony do opiniowania poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniach grupowych zawiera istotne propozycje legislacyjne, w tym jednoznacznie rozstrzygające dotychczasowe spory odnoszące się do interpretacji unormowań ustawy. Wydaje się jednak, że projekt wymaga dalszych analiz i prac legislacyjnych.